

Mesura de Govern

**Sobre la garantia del tracte igualitari
a les entitats religioses quant a la realització
d'activitats puntuals a l'àmbit públic**

BCN

Desembre 2017

Programa Barcelona Ciutat de Drets
Àrea de Drets de Ciutadania, Transparència i Participació
Direcció de Serveis de Drets de Ciutadania i Diversitat
Passeig de Sant Joan, 75, 2a planta
08009 Barcelona
T: 932 562 035
barcelona.cat/dretsidiversitat

**Ajuntament de
Barcelona**

Àrea de Drets de Ciutadania, Transparència i Participació

Ajuntament de Barcelona

Desembre 2017

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
2. MARC NORMATIU GENERAL	6
2.1. Les diferents concepcions de la llibertat religiosa i el seu reconeixement en la Declaració Universal dels Drets Humans	6
2.2. La protecció de la llibertat religiosa a l'estat Espanyol i a Catalunya	7
2.3. La laïcitat com a marc de relació entre l'administració i les confessions religioses	9
3. LA DIVERSITAT RELIGIOSA A LA CIUTAT DE BARCELONA	10
3.1. Presència de les diverses tradicions religioses a la ciutat: diversitat de tradicions, centres de culte, distribució territorial	10
3.2. Tipologia de les activitats de les tradicions religioses minoritàries a Barcelona	13
3.3. Principals necessitats i demandes de les entitats i comunitats religioses minoritàries a Barcelona	14
4. L'ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC PER PART DE LES ENTITATS RELIGIOSES	16
4.1. Normativa específic d'aplicació	16
4.2. Subjecció de les activitats a la via pública de les entitats religioses al pagament de taxe	17
4.3. Dificultats i problemàtiques actuals en l'accés a l'espai públic per part de les entitats religioses	18
5. L'ÚS ESPORÀDIC D'EQUIPAMENTS PÚBLICS PER PART D'ENTITATS RELIGIOSES	20
5.1. Normativa d'aplicació	20
5.2. Dificultats i problemàtiques actuals en l'accés als equipaments per part d'entitats religioses	20
6. OBJECTIUS DE LA MESURA	22
7. LÍNIES D'ACCIÓ DE LA MESURA DE GOVERN	23
7.1. Reforç del suport municipal al desenvolupament de l'activitat de les entitats religioses a Barcelona	23
7.2. Ordenació de la realització d'activitats religioses de caire puntual als equipaments municipals i la via pública	24
7.3. Pla de formació en diversitat religiosa	27
7.4. Elaboració i difusió de guies per a la gestió de la diversitat religiosa en diversos àmbits, per tal de garantir el dret a la llibertat religios	28
8. DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA	29

1. INTRODUCCIÓ

Un dels fenòmens que caracteritzen més clarament la nostra ciutat és la creixent pluralitat que s'hi detecta i, entre aquests, l'adscripció religiosa n'és una. La diversitat no és un fenomen nou, però darrerament s'ha accelerat. Aquest fenomen ha estat alimentat, d'una banda, pels fluxos migratoris i, de l'altra, pel canvi de paradigma social al qual totes les societats s'han vist abocades, que comporta la introducció progressiva del diàleg en totes les esferes de la vida per donar resposta a la sensació d'incertesa. Si analitzem la situació amb rigor, veurem que la nostra societat mai no ha estat homogènia, però actualment la interdependència entre la societat globalitzada i els diversos grups que la integren multiplica la pluralitat que la caracteritzava temps passats, obrint noves oportunitats i provocant, també, certs reptes i conflictes.

En els darrers anys hem vist com els moviments religiosos han guanyat rellevància i visibilitat arreu del món i la diversitat cultural i religiosa és ja una evidència a la nostra ciutat. L'any 2015 es varen comptabilitzar a Barcelona 513 centres de culte pertanyents a 21 tradicions religioses diferents. Aquesta societat heterogènia i plural on coexisteixen persones i grups de diferent ideologia i creences està afrontant una sèrie de debats en relació a l'accés de les entitats religioses a l'àmbit públic.

Si bé és evident que l'opció religiosa de cadascú és quelcom privat, no és menys cert que la religiositat s'expressa habitualment de manera col·lectiva. Normalment aquesta expressió col·lectiva té lloc als centres de culte, però de manera ocasional també pot fer-se a la via pública o en equipaments públics.

Les processons són potser el millor exponent de cerimònies religioses que esdevenen a la via pública, però l'activitat de les entitats religioses també pot tenir lloc a les places i carrers de la nostra ciutat quan, per exemple, hi instal·len una taula informativa. D'altra banda, cal tenir en compte que en determinades festivitats la capacitat dels centres de culte pot no ser sufici-

ent per acollir tots els practicants que volen participar-hi, de forma que algunes entitats sol·liciten la utilització puntual d'equipaments públics on poder dur a terme aquestes activitats complint amb tots els requisits de seguretat.

No hi ha cap precepte legal que impedeixi el desenvolupament d'aquestes activitats a la via pública o de forma puntual en equipaments públics per la seva naturalesa religiosa. De fet, la pràctica religiosa està especialment protegida en el nostre ordenament jurídic, de manera que la única limitació que s'estableix és el manteniment de la neutralitat dels poders públics, així com la salvaguarda de la seguretat, de la salut i de la moral públiques. D'aquesta manera, la resposta a aquestes sol·licituds per l'ús de la via pública o d'equipaments públics ha de donar-se seguint uns criteris suficientment clars com per evitar possibles situacions de discriminació, i prou flexibles com per donar resposta a les necessitats de les comunitats.

En aquest sentit, la major varietat pel que fa a les demandes relatives a l'expressió de la religió o altres formes de consciència a la via pública, fa necessari dotar d'instruments als treballadors públics per tal de gestionar-les adequadament. Amb aquesta voluntat, l'*Observatorio del Pluralismo Religioso en España* va editar l'any 2013 la guia *Vía pública y libertad religiosa*. Aquesta guia constitueix un compendi de recomanacions dirigides als ajuntaments pel que fa a l'expressió de la religiositat en els àmbits públics i ha estat un document de referència per elaborar aquesta mesura de govern. Igualment, la Direcció General d'Afers Religiosos, ha editat una versió en català d'aquesta guia. Una versió que té en compte les especificitats i la normativa pròpia de Catalunya.

Aquesta mesura doncs, pretén ser un instrument per proporcionar eines tant als treballadors municipals, com a les entitats religioses i de consciència que duen a terme activitats en l'àmbit públic. S'ofereixen criteris d'actuació relatius a la gestió

de les sol·licituds d'entitats religioses per dur a terme tota mena d'activitats (de culte, però també d'altres tipus) a la via pública i en equipaments públics. A més, es reforcen les línies de treball ja existents amb els governs anteriors pel suport municipal a les entitats religioses. És aquí on és un element central de la mesura la feina desenvolupada per l'Oficina d'Afers Religiosos (d'ara en endavant OAR). Finalment, com a actuacions innovadores es promou un Pla de formació en diversitat religiosa amb l'objectiu de donar a conèixer la pluralitat de creences existent a la ciutat.

L'Ajuntament de Barcelona, com a govern compromès en la defensa dels Drets Humans, ha de posar en marxa un marc de gestió de la diversitat religiosa que sigui

compatible amb el marc jurídic vigent. D'una banda, en la defensa del dret fonamental a la llibertat religiosa i de consciència i, de l'altra, en la laïcitat, entesa com el marc de neutralitat dels poders públics en què totes les opcions de consciència, religioses o no, poden conviure en plena igualtat i respecte. L'objectiu darrer d'aquesta mesura és avançar doncs en el respecte i garantia del dret fonamental a la llibertat religiosa i de consciència reconegut tant en els nostres textos normatius bàsics com en tota mena de tractats i pactes d'abast internacional.

La gestió d'aquestes actuacions s'impulsarà des de la Direcció de Drets de Ciutadania i Diversitat, tenint com a referent polític la Quarta Tinència d'Alcaldia de l'Ajuntament de Barcelona.

2. MARC NORMATIU GENERAL

2.1. Les diferents concepcions de la llibertat religiosa i el seu reconeixement en la Declaració Universal dels Drets Humans

Enfront de la diversitat cultural i religiosa, els estats ofereixen diferents respostes per tal d'articular la relació amb els diferents col·lectius. A grans trets, hi pot haver una tendència a l'aculturació envers la cultura pública majoritària, la qual cosa implica la reclusió de la identitat religiosa en l'esfera privada. Una segona opció és l'hermetisme comunitari, caracteritzat perquè no es comparteix una cultura pública comuna a tots els grups. I finalment, hi ha l'orientació envers la imbricació entre una cultura pública legítima per a tots els grups que recull la diversitat existent i la pròpia identitat. Aquesta darrera perspectiva aprofundeix en el principi de la igualtat de les diferències, segons la qual es garanteix el mateix dret a la llibertat, l'exercici i manifestació de la tradició religiosa per a totes les comunitats.

normes sobre el vestit i l'alimentació, l'ensenyament i l'organització de la comunitat. Així mateix, restringeix encara més les possibles limitacions del dret a la llibertat religiosa, tot establint que aquestes limitacions (en base a les condicions que ja indicava l'art. 18 del PIDCP) han d'estar prescrites per la llei i ser necessàries.

En aquest sentit, la Declaració Universal de Drets Humans reconeix i desenvolupa el dret a la llibertat religiosa. L'article 18 situa la llibertat religiosa com a dret fonamental, tot destacant que aquest dret inclou la llibertat de manifestar la pròpia religió individualment o col·lectivament, tant en públic com en privat.

El Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (PIDCP), també a l'article 18, insisteix en aquest dret i delimita les seves possibles limitacions: només podrà estar subjecte a la protecció de «la seguretat, l'ordre, la salut o la moral públics, o els drets i les llibertats fonamentals dels altres».

En aquesta línia, l'Observació General 22 adoptada pel Comitè de Drets Humans, completa l'article 18 del PIDCP, tot matissant com cal interpretar-lo. Indica que cal entendre els termes “creença” i “religió” en sentit ampli, de manera que no en quedin excloses aquelles que s'hagin establert més recentment o que representin minories que puguin ser vulnerables a la discriminació. Considera, també, que el dret de manifestar la pròpia religió inclou un ventall molt ampli de pràctiques i activitats, que van des dels rituals, cerimònies i celebració de festivitats religioses, fins a

2.2. La protecció de la llibertat religiosa a l'estat Espanyol i a Catalunya

La Constitució Espanyola (CE) “garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i les comunitats sense més limitació, en les seves manifestacions, que la necessària pel manteniment de l'ordre públic protegit per la llei” (art. 16.1). Estableix que “cap confessió tindrà caràcter estatal”, i “els poders públics tindran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantindran les conseqüents relacions de cooperació amb l'Església Catòlica i les altres confessions”. (art. 16.3 CE).

Dels postulats constitucionals es desprèn, d'una banda, la consagració de l'afesionalitat de l'Estat, i per tant el compromís dels poders públics de no interferir en l'exercici del dret a la llibertat religiosa i de culte; i per l'altra, que l'Estat ha de col·laborar amb les diferents entitats religioses i de consciència per a fer possible l'exercici d'aquest dret per part de totes les persones.

En desenvolupament del mandat constitucional sobre la garantia del dret a la llibertat religiosa i de culte l'Estat espanyol va aprovar la Llei Orgànica de Llibertat Religiosa, de 5 de juliol, (d'ara en endavant LOLR) que reitera la garantia de l'Estat sobre el dret fonamental a la llibertat religiosa i de culte, assenyalant que les “creences religioses no constituïràn motiu de desigualtat o discriminació”, i dissenya un marc jurídic comú per a totes les religions existents a Espanya. En aquest sentit, la llei estableix el procediment de reconeixement de la personalitat jurídica dels ens religiosos, mitjançant l'establiment del Registre d'Entitats Religioses, així com instruments per a materialitzar la cooperació de l'Estat espanyol amb les diferents confessions religioses.

L'article 2.1 de la LOLR, estableix el contingut de la llibertat religiosa, que comprèn el dret de tota persona a:

- a) **Professar les creences religioses que elegeixi lliurement o a no professar-ne cap;** canviar de confessió o abandonar

la que tenia; manifestar lliurement les seves pròpies creences religioses o la seva absència, o abstenir-se de declarar sobre elles.

- b) **Practicar els actes de culte i rebre assistència religiosa de la seva pròpia confessió;** commemorar les seves festivitats; celebrar els seus ritus matrimonials; rebre sepultura digna, sense discriminació per motius religiosos, i no ser obligat a practicar actes de culte o a rebre assistència religiosa contrària a les seves conviccions personals.
- c) **Rebre i impartir ensenyament i informació religiosa de tota índole,** ja sigui oralment, per escrit o per qualsevol altre procediment; elegir per a ell mateix, i per als menors no emancipats i incapacitats, sota la seva dependència, dins i fora de l'àmbit escolar, l'educació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions.
- d) **Reunir-se o manifestar-se públicament amb fins religiosos i associar-se per desenvolupar de forma comunitària les seves activitats religioses** de conformitat amb l'ordenament jurídic general i el que és establert en aquesta Llei Orgànica.

De la mateixa manera, l'article 2.2 LOLR consigna els següents drets de les entitats religioses: dret a establir llocs de culte o de reunió amb fins religiosos, dret a designar i formar els seus ministres, dret a divulgar i propagar el seu propi credo, i a mantenir relacions amb les seves pròpies organitzacions o amb altres confessions religioses, sigui en territori nacional o estranger. D'aquesta manera, el dret a la llibertat religiosa i de culte es configura tant com un dret individual de les persones, com un dret col·lectiu de les mateixes entitats religioses

D'altra banda, l'Estat ha signat acords amb diferents confessions: (1) els Acords amb l'Església Catòlica, sobre assumptes jurídics, sobre assumptes econòmics, so-

2.3. La laïcitat com a marc de relació entre l'administració i les confessions religioses

bre ensenyament i assumptes culturals i sobre l'assistència religiosa a les forces armades i el servei militar de clergues i religiosos, signats tots a la Ciutat del Vaticà el 3 de gener de 1979; (2) l'Acord de Cooperació de l'Estat amb la Federació d'Entitats Religioses Evangèliques d'Espanya, Llei 24/1992; (3) Acord de Cooperació amb la Federació de Comunitats Israelites d'Espanya, Llei 25/1992; i (3) l'Acord amb la Comissió Islàmica d'Espanya, Llei 26/1992.

En termes generals aquests acords regulen les formes de funcionament de les esglésies, associacions, comissions o federacions religioses i els mecanismes mitjançant els quals es garanteix la possibilitat d'exercici de cada religió als seus fidels, especialment en relació amb àmbits sectorials específics com el règim urbanístic i de propietat aplicable als centres de culte, l'ensenyament de la religió i la formació dels fills conforme als seus principis i mandats, la validesa civil dels matrimonis religiosos, l'accés a l'assistència religiosa en diversos àmbits com el penitenciari, l'hospitalari o en els centres assistencials, etc. Igualment regulen el règim dels ministres de culte de cada religió, mecanismes de finançament de cada església, mitjans de difusió de la seva fe, dies de celebracions religioses, entre uns altres.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya, per la seva banda, també fa referència a la necessitat de garantir la convivència i la no discriminació per motius religiosos, així com de respectar la diversitat de creences i el pluralisme de la societat (articles 40, 42 i 52). L'article 161 es refereix concretament a les competències de la Generalitat en relació als afers religiosos i en el desenvolupament dels acords entre les confessions i l'Estat.

El mot laïcitat es refereix a una concepció política que implica la separació del poder polític i el religiós. La laïcitat és una concepció moderna de l'organització política de la societat, segons la qual l'Estat, com a encarnació de la sobirania popular dins d'un territori i com a institucionalització jurídica que regula la convivència en aquella comunitat, està per sobre de qualsevol poder social i, de manera particular, de totes les institucions que gestionen les tradicions religioses, les tradicions simbòliques i les filosofies de vida.

Entenem laïcitat no com l'absència del fet religiós de l'espai públic, sinó com el marc de relacions segons el qual, des de la democràcia i la garantia dels drets fonamentals, totes les expressions de consciència (religioses o no) poden conviure en plena igualtat i respecte. En aquest marc, els poders públics se situen en una posició de neutralitat activa que els permet facilitar i regular la convivència, garantint un tracte equitatiu a la diversitat de sensibilitats.

La laïcitat no implica l'expulsió de la realitat religiosa de l'espai públic ni la confinació exclusiva en l'esfera privada. Entenem que aquests extrems reduccionistes comportarien una substancial pèrdua per a la societat i per a l'estat democràtic des de moltes perspectives i un risc de fractura de la societat. En conseqüència, la gestió de la diversitat religiosa ha d'enquadrar-se en un model de laïcitat que doni cabuda a la diversitat de creences a partir del reconeixement mutu. Aquesta perspectiva s'emmarca en una societat que respecta les diferències i les posa en contacte comunicatiu per tal de democratitzar i enfortir l'espai públic.

La laïcitat és una forma de governança que es basa en la combinació de dos grans principis: la igualtat de tracte i la llibertat de consciència. El principi de laïcitat implica, per tant:

- Reconèixer el pluralisme religiós i d'opcions de consciència de la nostra societat i afavorir la seva acomodació.

- La separació i la no confusió entre els fins propis de l'Estat i els de les tradicions religioses
- La neutralitat dels poders públics, per sobre del confessionalisme i del laïcisme excloents.

És en aplicació d'aquest marc legal vigent que cal valorar l'activitat de les entitats religioses, la seva presència a l'espai públic i la seva relació amb l'administració municipal de la mateixa manera que es fa amb qualsevol altra entitat ciutadana. La laïcitat no només consisteix en el respecte i reconeixement a les diferents creences sinó que suposa una postura activa per construir una convivència pacífica entre iguals.

Per aquest motiu, és fonamental evitar qualsevol tipus de discriminació a les entitats religioses i de consciència per la naturalesa religiosa de les seves activitats, així com la dispensació d'un tracte excepcional i "excepcionalitzador". Les entitats religioses i de consciència són entitats ciutadanes, sovint molt vinculades a territoris concrets de la ciutat, que tenen dret a l'ús d'equipaments i altres espais públics per a la realització d'activitats de forma puntual. El límit que estableix la laïcitat a les seves activitats és, bàsicament, el principi d'ordre públic. D'aquesta manera, es garanteix un marc de governança de la diversitat religiosa i de consciència compatible amb el respecte de la Declaració Universal dels Drets Humans i el marc normatiu que la desenvolupa.

3. LA DIVERSITAT RELIGIOSA A LA CIUTAT DE BARCELONA

3.1. Presència de les diverses tradicions religioses a la ciutat: diversitat de tradicions, centres de culte, distribució territorial

Que Barcelona és una ciutat religiosament diversa és una afirmació que, probablement, avui ja no sorprengui ningú. Més enllà de la simple afirmació, però, a moltes persones els costaria donar alguna referència sobre aquesta diversitat, sobre qui la compona i com s'expressa.

Els centres de culte¹ són un element molt útil a l'hora de fer una primera valoració de la diversitat religiosa. Són una de les maneres més clares amb què les comunitats religioses es fan presents i visibles a la societat, per a alguns col·lectius constitueixen la principal forma d'associació i representen un baròmetre del nivell d'organització de les comunitats i del lideratge de què disposen. Esdevenen, a més, un punt de referència tant per als propis membres de la comunitat com per

a la resta d'actors del seu entorn, siguin veïns, entitats o administracions públiques.

Entre les seves tasques, l'OAR té l'encàrrec de mantenir actualitzat el mapa de la diversitat religiosa a la ciutat. L'any 2015, l'OAR va comptabilitzar a Barcelona 513 centres de culte pertanyents a 21 tradicions religioses diferents, dels quals, gairebé la meitat (47,3%) pertanyen a l'església catòlica². Segueixen en nombre les esglésies evangèliques (32,5%), amb la seva enorme diversitat, els oratoris islàmics (4,8%), els centres budistes (4,8%), i les sales del regne dels testimonis de Jehovà (3,1%), a més d'altres comunitats amb un nombre menor de centres de culte oberts a la ciutat.

10

Direcció de Serveis
de Drets de
Ciutadania i Diversitat

Mesura de Govern
Sobre la garantia
del tracte igualitari
a les entitats religioses

1. Segons la Llei 16/2009 dels centres de culte, s'entén per centre de culte "l'edifici o local de concurrència pública, de titularitat pública o privada, reconegut, declarat o certificat per l'església, la confessió o la comunitat religiosa respectiva reconeguda legalment d'acord amb la Llei orgànica de llibertat religiosa, i destinat principalment i de manera permanent a l'exercici col·lectiu d'activitats de culte".

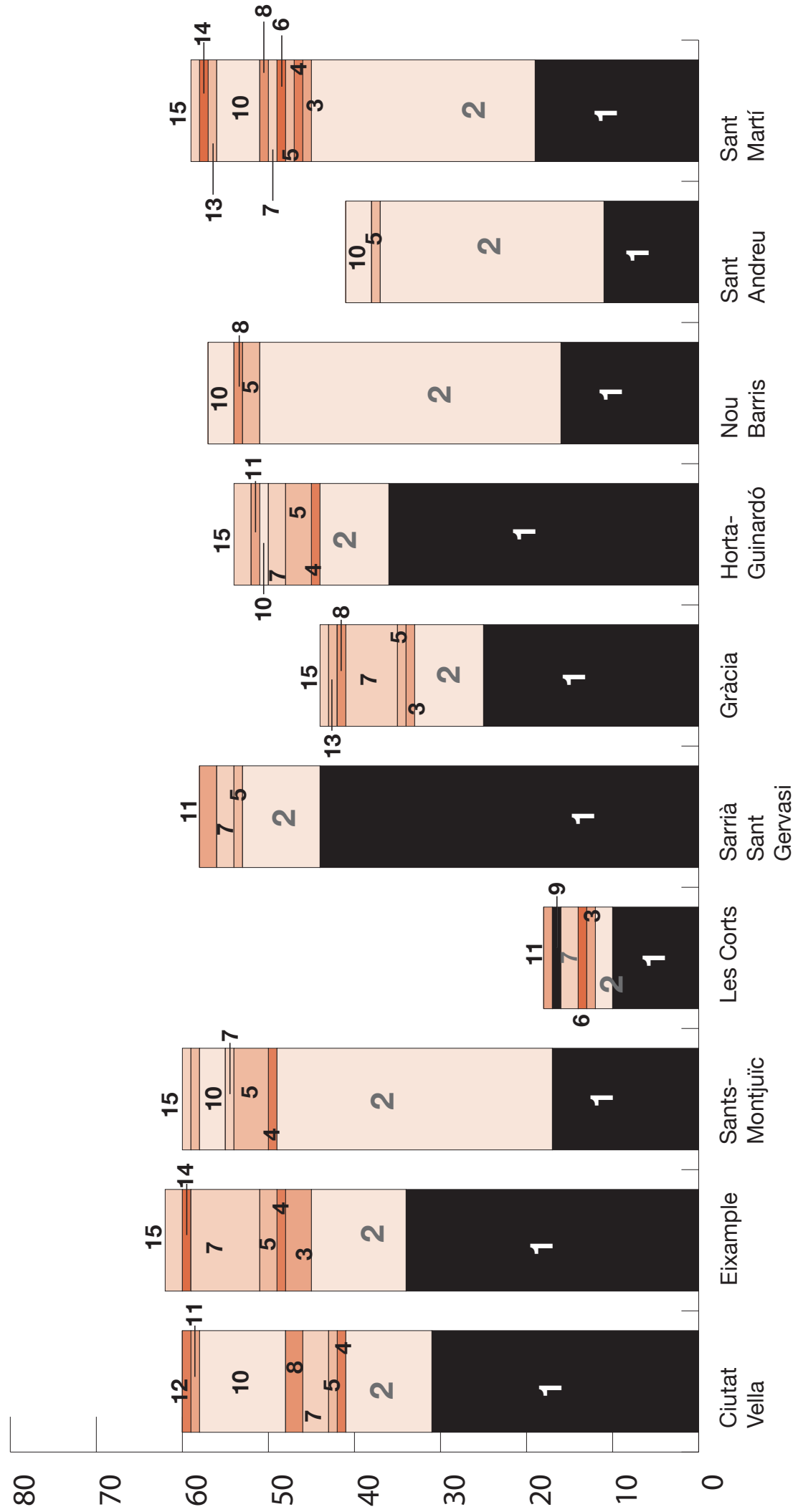
2. Les dades corresponents a l'Església Catòlica s'han extret de la Guia de l'Arquebisbat de Barcelona (<http://www.arquebisbatbarcelona.cat/node/5736>). Les dades referents a altres comunitats religioses han estat elaborades per l'OAR

Centres de culte Barcelona 2015 (districtes)	Ciutat Vella	Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-Sant Gervasi	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Cristianisme catòlic (parròquies i esglésies no parroquials) [1]	31	34	17	10	44	25	36	16	11	19	243
Cristianisme evangèlic (esglésies) [2]	10	11	32	2	9	8	8	35	26	26	167
Cristianisme ortodox (comunitats) [3]	0	3	0	1	0	1	0	0	0	1	6
Església Adventista del Setè Dia (iglesias) [4]	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	5
Testimonis Cristians de Jehovà (salons del Regne) [5]	1	2	4	0	1	1	3	2	1	1	16
Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies (capelles) [6]	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Budisme (centres) [7]	3	8	1	2	2	6	2	0	0	1	25
Hinduisme (centres) [8]	2	0	0	0	0	1	0	1	0	1	5
Fe Bahá'í (centres) [9]	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Islam (oratoris) [10]	10	0	3	0	0	0	1	3	3	5	25
Judaisme (sinagoga) [11]	1	0	0	1	2	0	1	0	0	0	5
Sikhisme (temples) [12]	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Taoisme (centres) [13]	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	3
Església de Scientology (centres) [14]	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Altres* [15]	0	2	1	0	0	1	2	0	0	1	7
Total	60	62	60	18	58	44	54	57	41	59	

Otros (7): Congregació Cristiana a Espanya, Església Cristiana Essència d'Espanya, Església de Crist Dante Aligheri, Església Nueva Apostólica en España, Associació Espiritual Mundial Brahma Kumaris, Congregació Unitària Universalista de Barcelona, Església d'Unificació.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR.

Centres de culte Barcelona 2015 (districtes)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IOAR.

3.2. Tipologia de les activitats de les tradicions religioses minoritàries a Barcelona

La distribució d'aquests centres de culte és totalment transversal (que no homogènia), de manera que a tots els districtes hi trobem la presència d'un mínim de quatre tradicions religioses diferents, i ja no ens és possible atribuir el fenomen de la diversitat religiosa només a uns territoris determinats. A l'hora de triar l'emplaçament dels seus centres de culte, les entitats religioses o bé busquen espais de proximitat al lloc de residència dels seus membres, o bé cerquen sòl o locals assequibles econòmicament o que estiguin situats en zones amb pocs veïns on l'activitat de la comunitat tingui poc impacte sobre l'entorn.

Amb tot, aquests espais de culte, sovint de dimensions modestes, poden no ser suficients per acollir totes les persones que s'hi apleguen, especialment en ocasions com grans festes religioses, visites de líders religiosos o espirituals, trobades de diverses comunitats i altres esdeveniments extraordinaris. D'altra banda, també hi ha activitats que, per la seva naturalesa, han de tenir lloc a la via pública (processons o altres actes similars).

És per a aquestes activitats esporàdiques o extraordinàries que les entitats religioses poden necessitar altres espais, motiu pel qual sovint s'adrecen als diversos equipaments municipals (especialment centres cívics, casals de barri i instal·lacions esportives). Durant l'any 2015, l'OAR ha fet seguiment de 56 activitats d'entitats religioses de la ciutat que s'han portat a terme en equipaments municipals o a la via pública, nombre que no exclou altres possibles activitats que les entitats hagin pogut gestionar directament amb els districtes o que, finalment, s'hagin celebrat en espais i equipaments de titularitat privada.

Per la seva naturalesa, les activitats de les entitats religioses estan sempre estretament vinculades als valors, les creences i les pràctiques de cada tradició religiosa i de cada comunitat en concret. Així, es pot dir que l'activitat religiosa va més enllà dels actes estrictament de culte i s'estén a la formació i l'ensenyament, la tasca social (viscuda, molt sovint, com una obligació religiosa) i qualsevol altre aspecte de la vida comunitària.

3.2.1. Activitats de culte

La formes de celebració del culte són tan diverses com les pròpies tradicions religioses i comunitats presents a Barcelona, així com els motius que porten aquestes entitats a organitzar esdeveniments extraordinaris per als quals l'espai habitual de trobada pot resultar insuficient. Hi ha entitats que celebren actes de culte cada dia, mentre que d'altres només es reuneixen en moments determinats de la setmana, comunitats que donen una gran importància a les festes al costat d'altres que, en lloc de les festes, prefereixen reunir-se al voltant de líders religiosos o persones de referència de la seva comunitat. Totes aquestes ocasions són espais fonamentals de la vida comunitària d'aquestes entitats, que es cohesionen, s'organitzen i es fan presents al voltant del factor espiritual i religiós.

3.2.2. Activitats de formació i ensenyament

Les activitats formatives són un capítol molt important en la vida de la majoria d'entitats religioses a Barcelona. Principalment, es tracta d'espais on aprofundir en la pròpia tradició a partir de l'estudi dels textos sagrats, la litúrgia i les pràctiques religioses, etc., adreçats tant a infants com a persones adultes. Habitualment, la formació d'infants i joves es complementa amb activitats lúdiques i solidàries. Així mateix, moltes comunitats compten amb grups musicals i corals, que solen tenir una parti-

3.3. Principals necessitats de les entitats i comunitats religioses minoritàries a Barcelona

cipació fonamental en el culte, o bé ofereixen formació en àmbits diferents del religiós, com ara classes de català.

3.2.3. Acció social

Finalment, la tasca social és un element fonamental de la vida de la major part de les entitats religioses, ja que el suport a les persones més vulnerables s'entén com una obligació religiosa. A banda de les xarxes informals de suport a les persones de la pròpia comunitat, moltes entitats gestionen bancs d'aliments i ofereixen activitats de reforç escolar o acompanyament i suport a persones grans o malaltes.

Aquesta diversitat s'estén també a les formes d'organització d'aquestes comunitats i al paper que hi tenen els ministres del culte (pastors, imams, sacerdots, etc.).

El centre de culte és l'espai de referència de la gran majoria d'entitats religioses a la nostra ciutat. Amb tot, l'obertura i manteniment d'un lloc de culte implica un gran esforç econòmic i organitzatiu que moltes comunitats —especialment les més petites o aquelles amb un nombre important de membres en situació de vulnerabilitat social— afronten amb dificultats. Així mateix, el parc immobiliari de Barcelona ofereix a les entitats, fins i tot a les que podrien disposar de prou recursos, escassos espais de grans dimensions on posar en marxa una activitat religiosa. Cal tenir present que la normativa urbanística de la ciutat no permet l'ús religiós en sòl qualificat com a industrial, fet que, en general, suposa que els edificis industrials no siguin espais susceptibles per a l'obertura de centres de culte.

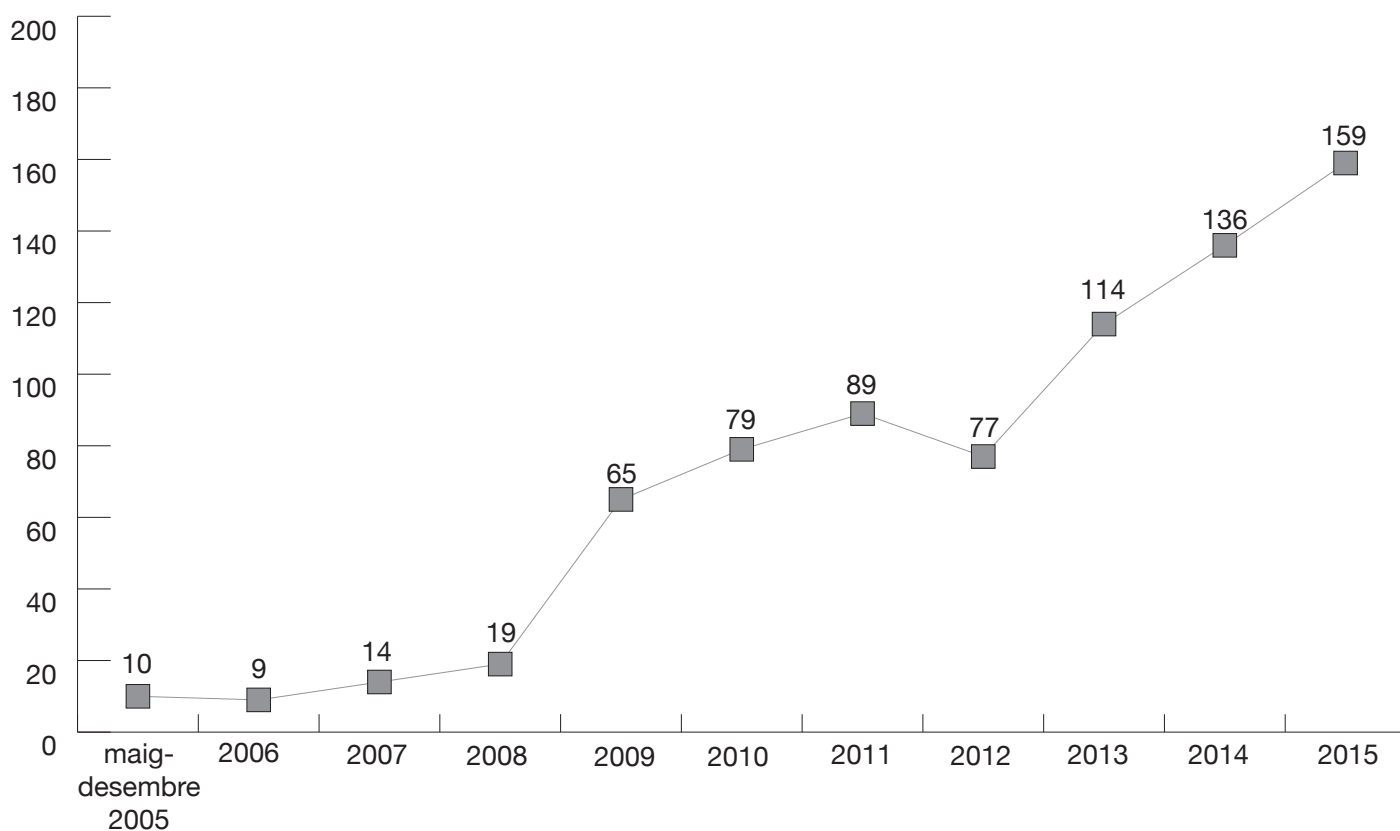
D'aquesta manera, la manca d'espai per a determinades activitats esdevé una situació que es repeteix en la vida de moltes entitats religioses, sigui perquè requereixen un aforament major del que ofereix l'espai habitual de trobada, sigui perquè l'estructura i disposició d'aquest espai no respon adequadament a les necessitats de l'activitat.

Aquestes activitats són, principalment, activitats de caire puntual o esporàdic que podríem considerar de gran format, com ara la celebració de grans festes religioses (per exemple les dues grans celebracions del calendari islàmic), l'organització de trobades de diverses comunitats d'una mateixa tradició (per exemple reunions de l'Església Evangèlica de Filadèlfia), la visita de líders espirituals o persones de referència de les comunitats (per exemple la visita del mestre budista ThichNhatHahn), processons o altres activitats que, per la seva naturalesa, han de tenir lloc a la via pública (per ex. processons de Setmana Santa, Baisakhi o Aixurà). També activitats de caire formatiu, especialment adreçades a infants i joves que requereixen d'aules pel seu bon funcionament.

En els darrers anys, l'OAR s'ha consolidat com el servei de referència per, entre d'altres funcions, atendre les necessitats de les entitats religioses. En el gràfic podem veure l'evolució de les demandes d'assessorament a l'OAR sobre l'ús d'equipa-

ments i via pública per part de les entitats religioses. Com es pot veure, en els darrers tres anys l'augment de sol·licituds d'assessorament ha estat molt considerable doblant el nombre de sol·licituds.

Assessorament sobre ús puntual d'equipaments i via pública

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR.

4. L'ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC PER PART DE LES ENTITATS RELIGIOSES

4.1. Normativa específica d'aplicació

L'ús de l'espai públic per part d'entitats religioses es pot produir per a la celebració d'actes de culte a l'aire lliure, sobretot en aquells casos en que es reuneix un nombre excepcional de persones que s'apropen d'altres territoris. Un altre supòsit és el de les activitats que consisteixen en un recorregut per la via pública (processons, etc).

A la normativa ordinària³ per l'exercici del dret a reunió i l'autorització d'ocupació de via pública, cal afegir la normativa específica relativa al dret a la llibertat religiosa quan es realitzi una activitat pròpiament religiosa.

La normativa específica més rellevant al respecte és la següent:

- *La Llei orgànica 7/1980, de 5 de juliol, de llibertat religiosa*. L'article 2.1.d) estableix que la llibertat religiosa i de culte comprèn el dret a reunir-se o manifestar-se públicament amb fins religiosos.
- *Llei 16/2009, de 22 de juliol, dels centres de culte*. En el seu article 6 estableix que: “*Les administracions públiques han de garantir a les esglésies, les confessions i les comunitats religioses un tracte igualitari i no discriminatori en*

les cessions i autoritzacions d'ús d'equipaments i espais públics, d'ús privatiu del domini públic, d'ocupació temporal de la via pública o d'ús de béns patrimonials per a dur a terme activitats esporàdiques de caràcter religiós”.

- *Decret 94/2010, de 20 de juliol, de desplegament de la Llei 16/2009, de 22 de juliol, dels centres de culte*. El Decret enumera les dades mínimes que han d'aportar les persones organitzadores d'actes puntuals d'exercici del culte que es vulguin desenvolupar en equipaments o espais públics. És necessari sol·licitar la corresponent autorització a l'òrgan competent, en els termes fixats en la normativa de patrimoni dels ens locals i, si escau, en les ordenances municipals, amb una antelació màxima de vint dies. A aquests efectes, s'haurà de posar en coneixement de l'òrgan competent, com a mínim, les dades següents: (a) Identificació de les persones organitzadores; (b) Adreça de l'edifici o local on es desenvoluparà l'activitat; (c) Data i durada de la celebració; (d) Naturalesa de l'acte; i (e) Previsió de persones assistents.

3. Llei orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del dret de reunió (modificada per la Llei orgànica 9/1999, de 21 d'abril). La Llei 33/2003, de 3 de novembre, del patrimoni de les administracions públiques. La Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll. Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (TRLRMLC). Decret 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament del patrimoni dels ens locals (RPEL). Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona. Ordenança Fiscal 3.10. Decret 135/1995 de 24 de març, sobre accessibilitat i supressió de barres arquitectòniques. Decret 112/2010 (pòlissa d'assegurança). Decret d'Alcaldia de 23 d'abril de 2014, pel qual s'aprova el Sistema municipal d'ordenació de l'autoprotecció (SOAP). Modificació 16 de juny de 2016. Decret 30/2015, de 3 de març, pel qual s'aprova el catàleg d'activitats i centres obligats a adoptar mesures d'autoprotecció.

4.2. Subjecció de les activitats a la via pública de les entitats religioses al pagament de taxes

Una de les qüestions que mereix menció especial és si les activitats desenvolupades per les entitats religioses a l'espai públic estan subjectes al pagament de taxes. Per la naturalesa del subjecte passiu, les confessions religioses no estan exemptes per regla general del pagament de taxes locals. En aquest sentit, ni l'Acord sobre assumptes econòmics del 1979 entre l'Estat espanyol i la Santa Seu ni els acords de cooperació del 1992 signats amb comunitats islàmiques, jueves i evangèliques (lleis 24, 25 i 26/1992, de 10 de novembre) contenen cap privilegi en el règim jurídic aplicable a les confessions religioses en matèria de taxes locals.

Tampoc es preveuen de forma expressa beneficis fiscals en matèria de taxes locals per les entitats religioses en la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Per a determinar si procedeix o no el pagament de taxes en el desenvolupament d'activitats per part d'entitats religioses, cal distingir-ne dos tipus:

- **La taxa que es pot establir sobre l'activitat administrativa (autorització o llicència) que afecta una reunió o celebració religiosa o de culte a la via pública.** Aquestes activitats a la via pública no estaran subjectes a taxes —doncs es realitzen en el marc de l'exercici del dret a reunió— independentment de quina sigui l'entitat organitzadora.
- **La taxa que es pot establir per la utilització privativa del domini públic motivada per l'acte religiós i que pot comportar, a més, l'ús, si cal, d'altres serveis públics (neteja d'escombraries originades per l'esdeveniment, seguretat pública, mobiliari urbà...).** En aquests casos, els ajuntaments sí que poden imposar una taxa municipal per la utilització privativa de la via pública per a l'acte religiós o per la instal·lació de taules informatives al domini

públic o la utilització d'aquest per a altres activitats (culturals, lúdiques, esportives, etc., projectades per la confessió religiosa sol·licitant).

En el cas de Barcelona l'*Ordenança Fiscal núm. 3.10* regula les taxes per a la utilització privativa o prestació de serveis del domini públic. Dins dels supòsits de no subjecció inclou aquelles activitats realitzades per associacions o "*entitats sense ànim de lucre⁴ el fi immediat de les quals sigui el desenvolupament d'activitats d'interès general que constitueixin el seu objecte social o finalitat*". A tals efectes, les entitats sense ànim de lucre hauran de reunir els següents requisits:

1. Han d'estar inscrites en el registre públic corresponent.
2. Han de perseguir finalitats d'interès general, com ara, entre altres, la defensa dels drets humans, l'assistència social i la inclusió social, les cíviques, educatives, culturals, científiques, esportives, sanitàries o de tipus comunitari o veïnal, el lleure, la defensa del medi ambient i la protecció dels animals.
3. Les persones fundadores, patrones, associades, representants o membres dels òrgans de govern, i també llurs cònjuges, persones vinculades amb anàloga relació de convivència efectiva o parents fins el quart grau, no han de ser les destinatàries principals de les activitats.
4. Els càrrecs de l'entitat han de ser gratuïts.
5. En cas de dissolució, el seu patrimoni s'ha de destinar a una entitat o finalitat d'igual naturalesa.

4. L'article 2 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, reconeix expressament com a entitats sense ànim de lucre les següents: (a) les fundacions; (b) les associacions declarades d'utilitat pública; (c) les Organitzacions No Governamentals; (d) les Delegacions de fundacions estrangeres inscrites en el registre de Fundacions; (e) les fundacions esportives; (f) les federacions i associacions d'entitats sense fins lucratiu.

4.3. Dificultats i problemàtiques actuals en l'accés a l'espai públic per part de les entitats religioses

- 6) Han de dedicar a la realització de les finalitats d'interès general almenys el 70 per 100 dels seus ingressos.
- 7) L'activitat realitzada no ha de consistir en el desenvolupament d'explotacions econòmiques alienes a la seva finalitat estatutària. A aquest efecte, s'entén per explotació econòmica aliena qualsevol explotació no prevista a l'article 7 de la Llei 49/2002.
- 8) Han d'estar al corrent de les obligacions comptables.

El requisit 1 s'acredita mitjançant l'aportació de la inscripció. Els requisits 2, 3, 4 i 5 s'acrediten amb l'aportació dels estatuts o les regles fundacionals. Els requisits 6, 7 i 8 s'acrediten mitjançant una declaració responsable de la persona legal representant de l'entitat.

Les problemàtiques en l'accés a l'espai públic per part de les entitats religioses es poden resumir en les següents:

- **Saturació de determinades zones de l'espai públic.** L'ús intensiu de l'espai públic en determinades zones de la ciutat afecta també a les demandes de les entitats religioses. És el cas de districtes com el de Ciutat Vella, on l'alta densitat de població, la pressió turística i la concentració d'entitats dificulta la disponibilitat d'espai públic per realitzar activitats de qualsevol tipus.
- **Falta de previsió per part de les entitats.** La precarietat d'algunes de les entitats religioses i el desconeixement dels circuits institucionals dificulta que les sol·licituds d'ocupació de via pública es realitzin amb l'antelació adequada. Cal recordar que l'Ordenança sobre l'ús de les vies públiques estableix un període de 2 mesos d'antelació per realitzar les sol·licituds. En aquest sentit, és fonamental la coordinació amb l'OAR, que realitza un calendari de previsió d'actes a l'espai públic, així com la formació de les pròpies entitats religioses en l'associacionisme i la gestió d'aquest tipus de sol·licituds.
- **Desconeixement del procediment d'autorització de taules informatives.** La informació i difusió del missatge religiós a la via pública és una activitat habitual entre les diferents confessions religioses. Aquests tipus d'activitats, entre les quals s'inclou l'establiment de taules informatives, són cada vegada més freqüents a les nostres ciutats, d'acord amb la cada vegada major diversitat religiosa existent al nostre entorn. L'establiment d'una taula informativa implica una ocupació de la via pública, per tant, aquesta activitat pot estar sotmesa a l'obtenció d'autorització d'ocupació de via pública. Algunes entitats religioses desconeixen aquest procediment, que és més ràpid i simplificat que la

l·licència per realitzar una activitat a la via pública. En aquests casos, també és fonamental la coordinació entre l'OAR i el Districte corresponent per fer compatible la instal·lació de taules informatives amb la resta d'activitats a l'espai públic.

- **Complexitat i desconeixement de la regulació relativa al pagament de taxes per la utilització de l'espai públic.** La regulació de les taxes per la utilització de la via pública és complexa i té en compte diverses qüestions (el subjecte sol·licitant, la seva forma jurídica, el tipus d'activitat, etc). S'ha constatat doncs, un desconeixement per part de les entitats religioses de la normativa de taxes que els afecta que limita o condiciona el seu accés normalitzat a la via pública.

Finalment, al conjunt de dificultats tècniques existents s'ha de sumar la disparitat

de criteris amb que poden actuar els treballadors públics encarregats de donar resposta a les peticions per realitzar activitats. En efecte, la resolució de sol·licituds d'ocupació de via pública no només respon al marc normatiu vigent (acte reglat), sinó que en algunes ocasions cal actuar aplicant certa discrecionalitat. Hi ha el risc però, que la necessària actuació discrecional es realitzi seguint uns criteris que no són compatibles amb la concepció de la laïcitat del marc legal vigent. Es tracta d'ocasions en que es denega l'accés a l'espai públic a una determinada entitat religiosa per considerar que les activitats que promou no responen a un interès general i que, per tant, no poden realitzar-se a l'espai públic. Cal identificar aquestes situacions i corregir-les adoptant criteris clars d'acord marc jurídic vigent.

5. L'ÚS ESPORÀDIC D'EQUIPAMENTS PÚBLICS PER PART D'ENTITATS RELIGIOSES

5.1. Normativa d'aplicació

La Llei 16/2009, de 22 de juliol, dels centres de culte de Catalunya, estableix que les administracions públiques han de garantir a les esglésies, les confessions i les comunitats religioses un tracte igualitari i no discriminatori en les cessions i autoritzacions d'ús d'equipaments i espais públics per dur a terme activitats esporàdiques de caràcter religiós (article 6).

El Reglament de la llei de centres de culte (Decret 94/2010, de 20 de juliol) també és d'aplicació a la utilització dels equipaments municipals públics per part de les comunitats religioses. En el seu article 20 preveu l'ús d'equipaments públics per part d'entitats religioses a través de la corresponent autorització de l'òrgan competent.

També serà d'aplicació el conjunt de normativa sobre patrimoni local⁵, a què s'ha fet referència a en l'apartat de via pública, així com els estatuts reguladors del funcionament de cada equipament.

Per tant, la sol·licitud de cessió o lloguer d'espai haurà de seguir el que s'ha exposat respecte a la utilització de la via pública, tant per al desenvolupament d'activitats pròpiament religioses com per a activitats d'altra mena.

5.2. Dificultats i problemàtiques actuals en l'accés als equipaments per part d'entitats religioses

Els equipaments municipals de Barcelona acullen activitats puntuals de les entitats religioses i de consciència des de fa anys, tot i que s'ha detectat que a la pràctica existeixen criteris diferents sobre quines activitats es poden portar a terme en aquests equipaments.

Les demandes d'ús d'equipaments o de via pública per part de les entitats religioses consisteixen en activitats de caire celebratiu, formatiu o de trobada comunitària, adreçades als membres de la pròpia entitat o confessió, per a les quals les seues de les entitats resulten insuficients (celebració de festes religioses, reunions de diverses comunitats d'una mateixa confessió, activitats de formació o de culte amb mestres espirituals i persones de referència, etc.). Es tracta doncs, d'activitats esporàdiques que es realitzen coincidint amb dates senyalades (periodicitat anual) o amb esdeveniments puntuals (per exemple, visites de líders espirituals).

Actualment, la major part d'aquestes activitats -a banda de les que tenen lloc a la via pública- es porten a terme en equipaments esportius o en determinats centres cívics. La diversitat de criteris sobre l'autorització d'ús dels equipaments per a activitats de caire religiós implica que en alguns territoris i equipaments habitualment no s'hi autoritzi aquest tipus d'activitats.

No obstant, les principals dificultats per incloure algunes activitats de les entitats religioses en la dinàmica dels equipaments són tècniques i estan relacionades amb els horaris i la periodicitat d'aquestes activitats.

- **Incompatibilitat d'horaris:** Algunes celebracions religioses tenen lloc tradicionalment a la nit o a primera hora del matí, en horaris en què els equipaments estan habitualment tancats. En alguns casos, aquestes situacions es poden solucionar amb la contractació extraordinària d'un conserge, amb la despesa extra a càrrec de l'entitat. El cas de les pregàries de la nit durant el

5. Veure la normativa referenciada al peu de pàgina de la pàg 14.

mes de ramadà és especialment complicat, tant per l'horari nocturn com pel fet que l'activitat es desenvolupa diàriament durant tot un mes.

- **Preus de lloguer d'equipaments que superen la capacitat econòmica de les entitats.** Actualment trobem grans diferències de preus entre equipaments diferents, despeses extres (especialment seguretat privada). A les dificultats d'organització i horaris s'hi afegeix l'elevat cost total de totes les possibles despeses derivades de l'ús de l'equipament (protecció del terra, personal, neteja, etc.) que, molt sovint, és del tot inassolible per les comunitats.
- **Manca d'espais adequats per desenvolupar les activitats.** Es tracta sobretot de la falta d'espais amb condicions materials òptimes per acollir aquestes activitats (ampli aforament, coberts, amb accés independent que en permeti l'ús sense comprometre la resta de l'equipament, que el seu ús nocturn no causi molèsties a tercers, que no tinguin mobiliari fixe...)
- **Dificultats per a fer compatible l'activitat ordinària amb determinades activitats de l'entitat religiosa.** Una altra de les qüestions a tenir en compte és la dificultat dels equipaments per a fer compatible l'activitat ordinària del centre amb les demandes de les entitats religioses.

D'altra banda, en algunes ocasions les respostes negatives a les sol·licituds d'ús d'equipaments per part de les entitats religioses i de consciència responen a una determinada concepció de la laïcitat de l'espai públic que no s'ajusta al marc legal vigent. Es tracta d'una idea preestablerta que considera que la manifestació de les creences religioses no és d'interès general i, per tant, s'ha de restringir a l'àmbit privat.

En aquest sentit, s'ha detectat que existeix en alguns casos un cert temor a un possible "efecte crida" d'aquest tipus d'activitats religioses, que pugui suposar la saturació dels equipaments municipals. No obstant, l'experiència de centres cívics com les Cotxeres de Sants o Sant Martí de Provençals desmenteixen completament

aquest temor. Es tracta d'equipaments que malgrat acollir sovint activitats d'entitats religioses, no s'han trobat amb dificultats per mantenir la seva activitat habitual ni han detectat un allau de demandes que no es pugui assumir.

Finalment, una dificultat afegida és la d'aquells equipaments de titularitat municipal, però gestió cívica o privada, que exclouen en els seus estatuts l'activitat religiosa. Es tracta d'una problemàtica que caldrà atendre de forma especial amb l'objectiu de treballar cap a marcs reguladors que siguin compatibles amb la normativa actual i la garantia el dret a la llibertat religiosa.

6. OBJECTIUS DE LA MESURA

Els objectius de la mesura de govern presentada són els següents:

1. Garantir el ple exercici dels drets reconeguts de llibertat religiosa a través del suport municipal al desenvolupament de les activitats de les entitats religioses i de consciència a Barcelona.
2. Garantir el tracte igualitari i no discriminatori a les entitats i agrupacions religioses en les cessions i autoritzacions d'ús d'equipaments i espais públics.
3. Normalitzar la presència de la diversitat religiosa a la nostra societat, visibilitzant les múltiples dimensions que conformen el fet religiós (espiritual, cultural, comunitària).
4. Treballar per millorar l'accés amb caràcter puntual a equipaments i via pública d'aquelles entitats religioses i de consciència que es trobin en una situació més precària.

7. LÍNIES D'ACCIÓ DE LA MESURA DE GOVERN

7.1. Reforç del suport municipal al desenvolupament de l'activitat de les entitats religioses a Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona ha apostat des de fa anys per incloure el reconeixement de la diversitat de creences i d'opcions de consciència (religioses i no religioses) de la ciutadania en el treball per la convivència i la cohesió social. Aquesta aposta, a més, s'ha fet des de dos principis bàsics: d'una banda, la garantia dels drets de la ciutadania (per aquesta raó, la gestió de la diversitat religiosa s'ha inclòs en els programes de Drets de Ciutadania, i anteriorment als de Drets Civils) i, d'altra banda, la garantia de la laïcitat de l'espai, els equipaments i el servei públics.

En aquesta línia, l'Ajuntament de Barcelona va ser un dels primers signants de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat. L'article 3 d'aquest document estableix que:

“La llibertat de consciència i de religió individual i col·lectiva queda garantida per les autoritats municipals a tots els ciutadans i ciutadanes. En el marc de la legislació nacional, les autoritats municipals duen a terme totes les accions necessàries per garantir aquest dret i vetllen per evitar la creació de guetos.

En el respecte de la laïcitat, les ciutats afavoreixen la tolerància mútua entre creients i no creients, com també entre les diferents religions”.

La Carta de Ciutadania de Barcelona recull aquests mateixos principis en el seu article 29:

“Totes les persones tenen dret a professar una creença religiosa a Barcelona, en el respecte de la legislació vigent.

L'Ajuntament, des de la seva aconfessionalitat, ha de mantenir una relació equitativa i equilibrada envers les diferents confessions i creences religioses presents a la ciutat.

L'Ajuntament afavorirà el respecte mutu entre creients i no creients, com també entre les diferents religions”.

D'aquesta manera, l'Ajuntament es compromet a una intervenció proactiva que garanteixi el dret de totes les persones a viure segons les seves creences i a crear les condicions perquè aquest dret es pugui desenvolupar efectivament, reconeixent la diversitat religiosa i d'opcions de consciència. Així, l'Ajuntament té cura d'aquests aspectes a través de la figura de la Comissionada d'Immigració, Interculturalitat i Diversitat que té la responsabilitat de dirigir el treball municipal en l'àmbit de la diversitat religiosa així com de potenciar la relació i el coneixement de l'Ajuntament amb les confessions religioses.

D'altra banda, des de l'any 2005, l'Ajuntament compta amb un servei especialitzat (l'OAR) que assessora i acompanya les entitats religioses de la ciutat en tots els processos que hagin de dur a terme en relació amb l'administració municipal i amb el seu entorn proper. Entre les seves tasques destaca l'assessorament i acompanyament a processos de regularització dels centres de culte, el suport per a la realització d'activitats fora del centre de culte, la relació entre les diferents confessions, les entitats i la ciutadania, el suport a les entitats religioses a través dels programes de subvencions, entre d'altres.

En aquest sentit, des del 2014 existeixen dues línies de subvencions relacionades amb els afers religiosos: una per a activitats de difusió de la diversitat religiosa, celebracions religioses i diàleg interreligiós; i una altra per a l'arranjament i adequació de centres de culte.

El reforç del suport a les activitats de les entitats religioses es concreta en aquesta mesura de govern a través de les següents accions concretes:

- **Reforç de l'OAR.** Es contractarà un/a tècnic/a més responsable de l'orientació i assessorament a les entitats religioses en l'accés als equipaments i la via pública, així com suport als 10 districtes de la ciutat.

7.2. Ordenació de la realització d'activitats religioses de caire puntual als equipaments municipals i la via pública

- **Formació associativa a les entitats religioses.** En coordinació amb l'OAR i la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya es realitzaran formacions de benvinguda associativa, i de Gestió integral de petites associacions. A més d'activitats trimestrals a l'OAR en col·laboració amb Torre Jussana. (Fiscalitat i Llei de Transparència, Introducció a la gestió d'entitats, Subvencions, etc).
- **Reforç del programa de subvencions a entitats religioses.** Augment d'un 50% del pressupost de les subvencions per l'adequació dels centres de culte amb l'objectiu de que aquelles entitats en una situació de major precarietat puguin complir amb el que preveu la Llei de Centres de Culte. Augment d'un 8% de la línia de subvencions per entitats religioses.

a. Protocol per a l'ús d'equipaments de titularitat municipal per part d'entitats religioses

Amb l'objectiu de dotar d'uns criteris clars i uniformes als professionals que treballen en la gestió d'aquestes sol·licituds de cessions d'espai, s'aprova el següent Protocol per l'ús d'equipaments de titularitat municipal per part d'entitats religioses. Aquest protocol es basa fonamentalment en els criteris de referència amb què l'IBE ha estat treballant en els darrers anys, elaborats conjuntament amb l'OAR. Uns criteris que s'amplien, per tant, a la resta d'equipaments municipals (centres cívics, casals de barri i centres culturals).

1. Podran autoritzar-se aquelles activitats de caràcter puntual o de periodicitat anual que no es puguin portar a terme en els espais propis de les entitats religioses.
2. Serà imprescindible compatibilitzar l'activitat amb els altres usos quotidians de les instal·lacions. En aquest sentit, i atenent a la disponibilitat de l'equipament sol·licitat, així com a les característiques de l'activitat i les del territori, els responsables de l'equipament i/o del territori poden plantejar a l'entitat una ubicació o una data (si el calendari religiós ho permet) alternatives a la sol·licitada. En qualsevol cas, cal garantir que les entitats tinguin accés als equipaments del territori on es troben ubicades.
3. La sol·licitud s'efectuarà seguint el procediment ordinari que cada equipament tingui establert per a la cessió o lloguer d'espais a entitats. El termini recomanat per fer la sol·licitud dels equipaments esportius és d'almenys dos mesos d'antelació (article 46.4 de l'Ordenança sobre l'Ús de les Vies i els Espais Públics de Barcelona i article 20 del Reglament de la Llei de Centres de Culte), tot i que es podrà flexibilitzar si la naturalesa de l'activitat ho requereix. En el cas dels centres cívics i casals de barri els terminis de sol·licitud aplicables per la cessió d'espais

seran els mateixos que per la resta d'activitats.

4. Per regla general, serà d'aplicació la normativa d'ús que l'espai en qüestió apliqui a les entitats sense ànim de lucre. En els casos de cessions d'espai que comportin una gran afluència de públic es podrà exigir una contractació d'una assegurança de responsabilitat civil o de seguretat privada per controlar l'aforament tal i com determini la normativa d'ús de l'espai.
5. Aquests actes o esdeveniments es desenvoluparan d'acord amb les condicions establertes en la llicència d'activitats i/o al Pla de Prevenció de l'equipament. En el cas que el seu contingut o desenvolupament modifiquin aquestes condicions, caldrà sol·licitar la corresponent llicència d'activitat extraordinària. Els responsables de l'OAR donaran suport en la tramitació.
6. L'entitat es farà càrrec del cost del lloguer de l'espai d'acord amb els preus establerts i en funció del temps que n'hagi fet ús. Les cessions d'espais gratuïts o amb descomptes a les entitats sense ànim de lucre dels barris a centres cívics, casals de barri i altres equipaments seran també d'aplicació per a les entitats religioses.
7. Si no es pot concretar la data de l'activitat, i en el cas que afecti altres usuaris, es farà pagament de pre-reserva o paga i senyal pels dies sol·licitats. El preu del lloguer complet es farà efectiu només pel temps de durada de l'activitat.
8. Sempre que sigui possible, l'entitat podrà disposar de la infraestructura pròpia i ordinària de l'equipament en qüestió en les condicions habituals. Si calgués o es volgués disposar d'algun element d'infraestructura addicional, l'entitat s'haurà de fer càrrec del cost econòmic que això pugui suposar.
9. Es permetrà el consum d'aliments només en aquells casos en què aquest sigui un element indispensable de la celebració religiosa pel seu caràcter ritual o per la seva obligatorietat segons la doctrina religiosa. En cap cas es per-

metrà la preparació dels aliments en els equipaments esportius o d'altres tipus que no disposin de cuina. Si l'equipament disposa de cuina, el seu ús s'haurà de pactar amb els responsables de l'equipament i les despeses que es derivin d'aquest ús aniran a càrrec de l'entitat. En tots els casos es podrà exigir a l'entitat organitzadora el pagament de les despeses de neteja extraordinàries justificades pel consum d'aliments.

10. En el cas que l'activitat no es pugui autoritzar caldrà motivar la resposta i fer-ne coneixedors als òrgans competents del Districte i l'OAR.
11. La durada de les activitats es pactarà prèviament amb els responsables de l'equipament o del territori i en base a la normativa aplicable.
12. En el cas d'entitats que fan peticions similars cada any, convé fer una previsió a principi d'any i pactar quines activitats es faran, on i amb quines condicions. Es tindrà com a referència el calendari de previsions que elabora l'OAR i que s'envia als territoris cada trimestre.
13. Per a tots els casos es recomana actuar coordinadament amb el districte de referència i l'OAR.
14. Des de l'Ajuntament de Barcelona tan sols es promouran aquelles activitats que fomentin la integració de la diversitat religiosa defensant els valors que promouen de manera positiva el fet religiós, així com els drets humans, la igualtat de gènere i l'acceptació dels valors democràtics. Aquelles activitats que per les seves característiques o la seva complexitat puguin tenir un encaix més complicat en les dinàmiques de la ciutat s'estudiaran de forma detallada per poder garantir la convivència.

b. Protocol per l'ús de la via pública per fer-hi reunions i celebracions religioses

L'ús de la via pública per part de comunitats religioses es pot produir amb motiu de la celebració del culte a l'aire lliure, nor-

malment per reunir un nombre excepcional de persones que s'apropen des de diferents territoris, o bé per celebrar festivitats que requereixen seguir un determinat itinerari a la via pública.

1. L'òrgan competent pel que fa a l'autorització d'actes puntuals d'exercici de culte o de celebracions de festivitats a la via pública és l'Ajuntament de Barcelona. En aquests casos, s'ha de dirigir una sol·licitud de llicència d'activitat a l'espai públic a través d'un registre públic (OAC o qualsevol altre registre) a través del formulari corresponent.
2. En la presa de decisió de la resolució s'ha de garantir un tracte igualitari i no discriminatori, i fer sempre una interpretació favorable a la persona o entitat sol·licitant ja que es tracta de l'exercici d'un dret fonamental.
3. La resolució municipal que desestimi la sol·licitud s'haurà de motivar. Els límits al dret de la llibertat religiosa i de culte són el manteniment de l'ordre públic protegit per la llei i el principi d'igualtat. El presumpte interès de l'activitat o les simples molèsties potencialment ocasionades als altres ciutadans no són justificació suficient per denegar l'atorgament de la llicència. En cas que es denegui la sol·licitud, caldrà valorar la proposta, per part de l'Administració, d'una data i/o un lloc o una durada o un itinerari alternatiu, segons el cas.
4. Aquests tipus d'actes a la via pública estan sotmesos a llicència, d'acord amb les condicions de seguretat i prevenció establertes en els protocols d'esdeveniments a la via pública. Les mesures de seguretat que s'han de garantir per aquestes activitats, han de ser les mateixes que les establertes en els protocols per a actes de característiques similars, independentment de quina sigui la seva naturalesa.
5. En el cas d'entitats que fan peticions similars cada any, convé fer una previsió a principi d'any i pactar quines activitats es faran, on i amb quines condicions. Aquesta previsió es farà a partir del calendari de previsions que elabora

l'OAR i que facilita als districtes trimestralment.

6. Per a tots els casos es recomana actuar coordinadament amb el districte i l'àrea competents, la Comissionada d'Immigració, Interculturalitat i Diversitat i l'OAR.
7. Les activitats que realitzin les entitats religioses en l'exercici del dret a reunió (reunions o celebracions religioses obertes a la participació del conjunt de la ciutadania) no estaran subjectes al pagament de taxes, amb la independència de l'obligació de sol·licitar la llicència corresponent. Per a la resta d'activitats de culte que suposin la utilització privativa de l'espai públic, tan sols estaran exemptes del pagament de taxes aquelles associacions o entitats sense ànim de lucre⁶ que puguin acreditar la seva condició reunint els requisits de l'article 3r de l'Ordenança Fiscal núm. 3.10.
8. L'ús de la via pública per establir-hi instal·lacions informatives eventuais estarà sotmesa a l'autorització corresponent sempre que suposi efectivament una ocupació de la via pública. La prohibició d'instal·lar-hi taules informatives ha de basar-se en causes objectives i no pot justificar-se en meres dificultats o simples molèsties per la circulació de les persones que hi passen. El seguiment d'aquestes sol·licituds es desenvoluparà en coordinació amb l'OAR.
9. Les activitats que realitzin les entitats religioses en l'exercici del dret a reunió (reunions o celebracions religioses obertes a la participació del conjunt de la ciutadania) no estaran subjectes al pagament de taxes, amb la independència de l'obligació de sol·licitar la llicència corresponent. Per a la resta d'activitats de culte que suposin la utilització privativa de l'espai públic, tan sols estaran exemptes del pagament

6. Aquelles entitats a les que es refereix l'art 2 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense fins lucratiu i dels incentius fiscals de mecenatge.

7.3. Pla de formació en diversitat religiosa

de taxes aquelles associacions o entitats sense ànim de lucre⁷ que puguin acreditar la seva condició reunint els requisits de l'article 3r de l'Ordenança Fiscal núm. 3.10.

10. No s'autoritzaran aquelles activitats que puguin vulnerar els drets humans, la igualtat de gènere o l'acceptació dels valors democràtics. Tanmateix, aquelles activitats que per les seves característiques o la seva complexitat puguin tenir un encaix més complicat en les dinàmiques de la ciutat s'estudiaran de forma detallada per poder garantir la convivència.

Aquesta mesura de govern preveu una línia d'actuació a través d'accions formatives dirigides a donar a conèixer la diversitat religiosa existent a la ciutat entre els treballadors públics i el conjunt de la ciutadania.

Les accions formatives al respecte es poden resumir en les següents línies de treball:

- **Formació bàsica adreçada als professionals que treballen en els serveis municipals** en relació amb les cessions d'espai en equipaments o concessió de llicències d'activitats en la via pública. Aquestes formacions tindran una durada aproximada de 2h a 3h i aniran dirigides a tècnics de barri, tècnics de prevenció i als serveis tècnics encarregats de donar resposta a les sol·licituds d'ús de via pública. S'aprofundirà en el model de governança de la diversitat religiosa a Barcelona i els criteris d'actuació que preveu aquesta mesura, així com altres aspectes de la diversitat religiosa a la ciutat. Per a dur a terme la formació, es comptarà amb el suport de guies explicatives.
- **Formació a mida en matèries específiques** en cas de que apareguin conflictes o dificultats concretes en matèria de diversitat religiosa. Per a aquestes sessions es podrà comptar amb tècnics especialitzats de l'OAR o de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.
- **Activitats de divulgació dels centres de culte i la diversitat religiosa de la ciutat:** amb l'objectiu de difondre la diversitat religiosa existent a la ciutat i el seu coneixement a públics més amplis. Algunes de les activitats que es realitzen són:
 - *Visites a centres de culte* organitzades per l'OAR i per l'Espai Avinyó.
 - *Cicles de xerrades* en col·laboració amb el Consorci de Biblioteques (Ci-

7. Aquelles entitats a les que es refereix l'art 2 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense fins lucratiu i dels incentius fiscals de mecenatge.

7.4. Elaboració i difusió de guies per a la gestió de la diversitat religiosa en diversos àmbits, per tal de garantir el dret a la llibertat religiosa

cle d'activitats sobre Dones i Religions. Març 2017).

- *Activitats de difusió i formació a l'OAR* (Curs de minories religioses, juliol 2016).
- Proposta didàctica *Llocs de culte, espais per descobrir*.
- Nova web *El Correu de l'OAR* (inclou publicacions de notícies en format blog, calendari celebracions religioses i agenda activitats).
- Elaboració d'un *programa d'activitats* a la mateixa seu de l'OAR.
- *Nit de les Religions*: es tracta d'una jornada de portes obertes de centres de culte i entitats religioses. És un projecte organitzat per AUDIR (Associació UNESCO pel Diàleg Interreligiós) que s'ha realitzat amb el suport de l'Àrea de Drets de Ciutadania i Diversitat, i que aquest 2016 ha tingut la primera edició.

Es treballarà en l'elaboració d'una guia pel respecte a la diversitat de creences a la ciutat.

La Guia recollirà els protocols d'actuació d'aquesta mesura i proporcionarà eines tant als treballadors municipals com a les entitats religioses que duen a terme activitats a l'àmbit públic.

Serà el material de referència per la realització de les activitats formatives destinades als tècnics implicats en la gestió i resolució de les sol·licituds d'ús de béns públics per part d'entitats religioses.

8. DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA

	2016	2017	2018	2019
Reforç OAR	—	35.000	35.000	35.000
Programa subvencions rehabilitació centres de culte	150.000	150.000	—	—
Convocatòria general subvencions	70.000	70.000	70.000	70.000
Pla de formació en diversitat religiosa	—	15.000	5.000	5.000
Elaboració guies per a la gestió de la diversitat religiosa	—	15.000	—	—
TOTAL	220.000	285.00	110.000	110.000

29

**Direcció de Serveis
de Drets de
Ciutadania i Diversitat**

Mesura de Govern
Sobre la garantia
del tracte igualitari
a les entitats religioses